

Thesavrvs|| Locorum|| Commvnivm|| Jvrisprvdentiaē

Barbosa, Agostinho

Lipsiæ, 1697

Cap. LXIII. Restitutio in integrum. Conf. Cap. Metus. Dolus. Minor.
Ratihabitio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80071)

quæ fit ad hominem (ut Aristoteles loquitur.) hoc modo: Vici jam satis, quia, quod intendisti, probare nequivisti. Ejusdem tenoris sunt & ea, quæ scribit idem ad cap. 1. extr. de Except. dum inquit: Exceptionem illam, quod actor etiam in alia Ecclesia præbendam possideat, non possunt opponere illi, qui ipsi varia beneficia in diversis Ecclesiis obtinent. De istis solutionibus, quæ ex tempore & ad hominem fiunt, ferè dici potest id, quod de nomenclatoribus & Poëtis Senec. l. 1. de benef. cap. 3. dum refert: Quemadmodum nomenclatori memoriæ loco audacia est, & cuicunque nomen non potest reddere, imponit; ita Poëtæ non putant ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate coacti, aut decore corrupti, id quoque vocari jubent, quod belle facit adversum. Vide & Quintil. lib. 1. cap. 8. quapropter garrulos eludere responsionibus, prudentia est, cap. in mandatis 12. in fin. dist. 43.

V.

Responsio ut certa dari possit, quæstio debet esse certa & finita, cap. de muliere 6. extr. de sponsal. aliàs cum responsio est obscura, & ad plura potest referri, non dicitur plenum responsum, cap. cum olim 24. extr. de V. S. quod & in testibus considerandum esse, an ad ea, quæ interrogantur, ex tempore verisimilia, vel utrum unum eundemque præmeditatum sermonem attulerint, colligitur ex cap. si testes. S. in testib. 4. q. 2.

VI.

Respondere positionibus si reus iussus recuset, vel si contumaciter recedat, habetur pro confesso, cap. si post 2. de confess. in 6.

VII.

Respondere qui vult, non debet in alterius potestate esse, sed libertatem habere, c. accedens 10. extr. de procur.

II X.

Jci sunt excusandi, si secundum ea, quæ ipsis proponuntur, respondent. Sic enim ipsi sua responsa tuerentur, secuti Scavolam, qui sæpillimè hæc clausulâ responsa sua munivit, veluti in l. ex parte 39. §. 1. ibi: secundum ea, quæ proponerentur. fam. berc. lult. de pign. act. l. Titius 25. §. 1. de liber. & post l. Lucius 88. §. Dame 12. §. ult. de leg. 2. l. prædia 27. in fin. pr. de instr. legat. l. Titia 2. §. 2. in fin. de aur. & arg. leg. l. Lucius 78. §. 1. ad Sc. Trebell. l. pater 17. in pr. de doli mali except. vid. supr. lit. F. cap. Factum.

CAP. LXI.

Respublica. Civitas.

Axioma I.

Respublica nunquam interit arg. l. proponatur 77. de judic. latè Ant. Faber in mt. dub. ad l. 21. quib. mod. ususfr. vel usus amitt.

II.

Nihil repudiandum est, quod Reipublicæ deservire potest, Ulp. in l. si quis in gravi 3. §. utrum 14. ff. ad Sc. Syll. Oldendorp. ch. 1. act. 3. p. 22.

III.

Respublica ex mutua justè imperantium & parentium obligatione constat, Petr. Greg. Tholof. lib. 4. de Republ. cap. 5. Alchuf. polit. cap. 9. n. 3. Schönborn. 4. polit. cap. 4. Reinck. 1. de reg. sec. c. 1. n. 10.

IV.

Respublica jure minorum utitur, etiam in solutione debita pecuniæ, Brunner. ad l. 2. C. de præd. decur.

V.

Respublica Romanorum & fiscus idem sunt, l. non est ambigendum 12. ubi gloss. de bonor. possess.

CAP. LXII.
Restitutio.

Axioma I.

Quoties quis tenetur ad rei restitutionem, cuius usus permissus ipsi non erat, toties omnia restituere tenetur, quæ occasione rei percepit, quia accessoria sequuntur suum principale arg. §. 26. Instit. de R. D. Exempla sunt in male fidei possessore l. 117. ff. de R. Vind. depositario l. 1. §. 24. ff. de pos. creditore l. 14. ff. de condict. indeb. mandatario l. 10. §. 2. ff. Mand. tutore l. 1. pr. §. 1. seqq. ff. de tutel. & tut. distr.

CAP. LXIII.

Restitutio in integrum.
Conf. Cap. Metus. Dolus. Minor.
Ratihabitio.

Axioma I.

Restitutio illud reddit, quod abstulit læsio, l. 1. l. quod si minor 24. §. restitutio 4. ff. de minor. Bart. in l. si quidem. n. 1. C. de præd. min. Laurent. Tennin. de Rodolph. in tract. cautel. 260. num. 7. Ex quo vulgata illa practica nata, quod restitutio in integrum non concedatur non læso, per doctrinam Bart. & Bald. Castrenf. & aliorum in l. nam & postea. §. si minor. ff. de iur. jur. Milis in repert. verb. Restitutio in integrum. Mauric. in tr. de restit. in integr. cap. 54. Lancellot. Conrad. in l. unie. limit. 8. num. 42. Rota Romana decis. 87. de restit. in integr. & decis. 384. de appellat. in nov. Capell. Tholof. decis. 389. Francisc. Marcus decis. 56. & decis. 516. num. 4. p. 1. Boër. decis. Bardgalens. 75. num. 6. Cachetian. decis. Pedemont. 159. Decius in l. fin. not. 2. C. de transact. ubi ait, quod minori non detur restitutio simpliciter, sed ita demum, si sit læsus, & de læsione ipsa constet, adde & Panorm. consil. 77. vol. 2. Alex. consil. 55. num. 18. vol. 5. Natt. consil. 343. vol. 2. Berous consil. 68. num. 81. vol. 1. Decius consil. 389. num. 10. Curtius jun. consil. 6. num. 20. Paris consil. 33. n. 36. vol. 1. & consil. 61. num. 44. vol. 3. Decianus consil. 16. n. 241. vol. 1. & consil. 39. num. 149. vol. 2. neque restitutio porrigitur, nisi ad id, quod in iudicio est deductum, l. fin. ff. de condict. indeb. Ita cessat restitutio, ubi læsio non potest probari, l. 11. §. 3. ff. de minor.

(X) 2

Limi-

Limita: nisi forsitan actio talis sit, ubi jura læsionem præsumunt, quales recenset *Brunnem. in repet. Wesemb. ad tit. ff. de minor. q. 21.*

Declara, ut læsus restituatur, si læsio fuerit aliqujus momenti, nam ob rem planè minimam non datur restitutio, *l. 4. ff. de restit. in integr. nisi res minima majori summæ præjudicet. Eckolt. ad ff. de restit. n. 6.*

II.

Restitutio in integrum semel denegata, frustra amplius petitur, *t. t. C. si sepius restit. in integr. postuletur.*

Excipe, nisi ex nova causa vel super diverso articulo petatur, *l. 2. l. ult. C. d. tit. Ord. Camer. Imper. part. 3. tit. 52. sive de novo illa causa emerferit, contra gloss. in cap. ult. extr. de restit. in integr. sive antea extiterit; & hoc rursus sive non allegata, sive allegata quidem, sed non probata fuerit. Gloss. in l. 7. §. 9. de minor. Azo. ad d. tit. si sepius. Bachov. ad Treutl. disp. 11. thes. 1. lit. E. vol. 1.*

III.

Restitutio in integrum est reciproca, *cap. 1. ibidemg. Dd. extr. de rest. in integr. & colliganti communis, ut & ipse possit uti restitutione minori concessa, l. 6. §. 3. C. de tempor. in integr. restit. l. quod si minor 24. §. restitutio 4. de minor. l. 1. §. 2. C. si advers. transact. Cujac. ad l. electio 26. §. ult. de noxal. action. Speculat. in tit. de dilation. §. videndum. n. 14. Afflict. decis. 210. in fin. Iniquissima enim est, si ex uno latere tantum rem restituit. Cujac. ad t. C. de reput. qua sunt in judic. in integr. rest.*

Declara verum, quando utatur super eodem capitulo vel connexo, non autem super diversis, quæ nihil commune habent cum eo, quo aliquis est læsus, *l. 29. §. 1. ff. de minor. Azo. in summ. C. de min. vers. pen. Fallit quando minor dolo adversarii lædatur. Afflict. d. decis. 210. n. 16.*

IV.

Restitutio in integrum ut in damno, ita & in lucro cum alterius damno versari non debet, *l. un. C. de reput. qua sunt. l. 18. de dol. l. 22. l. 29. ex quib. caus. major. l. 27. §. 1. l. 39. §. 1. ff. de minor. l. 31. §. 4. ff. de administr. tutor. l. 39. de Edict. Casus specialis est in l. pen. C. de his, quæ vi met. caus. & limitatio notabilis in l. 98. §. 1. de solut. l. 48. §. 1. de fidejuss. Vid. Myns. ad §. 3. Instit. de novat. n. 7.*

V.

Qui restituitur, plene & liberè restitui, & in pristinum statum reponi debet, *cap. ult. extr. de restit. in integr.*

VI.

Quoties ex contractu læsus est minor, toties intra quadriennium petenda est restitutio, *l. fin. C. de temp. in integr. restit.* Quoties verò per alienationem rei suæ læsus, toties per quinquennium patet restitutio, *l. fin. C. si major fact. ratihab.* Ratio generalis est, quia lapsu tanti temporis minor major factus, videtur ratihabuisse id, quod in minori ætate gestum, ratio verò differentia est, quod contractus per se sint validi, alienatio verò rei minoris sine decreto facta per se non

subsistat: major ergò contractuum erit favor & consequenter brevior præscriptio.

Limita: ut præscriptio quinquennii sufficiat in alienatione onerosa, v. gr. venditione, non etiam in alienatione lucrativa, v. gr. donatione, hæc enim demum confirmatur post majorem tatem inter præsentem decem, inter absentes viginti annis. (2.) procedit hoc etiam in aliis tutoris nulliter gestis citra alienationem bonorum, e. gr. in mutuo. *Carpz. l. 5. resp. 76.*

VII.

Quoties læsio post contractum supervenit, toties ea non parit restitutionem arg. *§. 3. Instit. de emt. vend.* quia talis læsio non contingit factio contrahentis, sed ex incerto futuro eventu, qualis nunquam restitutioni locum facit, *l. 11. §. 4. ibi: nec enim eventus damni restitutionem indolget. ff. de minor. ita ergò, licet ob hostis imminentis terrorem, famem aut aliam causam rei venditæ pretium ultra dimidium decreverit, non tamen idèò restitutio concedenda. Lauterbach. ad 3. part. ff. tit. de rescind. vendit. §. 1. n. 10.*

IX.

Restituere quis debet, quod sibi retinuit, si ad alios pertinet, *cap. ad aures 3. extr. de Excess. Prælat.* Nisi enim restituatur ablatum, si restitui possit, non dimittitur peccatum, *c. super 2. extr. de mpt. cap. ult. extr. de furt. cap. cum tu 5. extr. de usur. cap. generalis 12. dist. 54. cap. si res in pr. 14. q. 6. cap. peccatum. 4. de R. i. in 6. cap. pessimam 25. q. 9.*

IX.

Restitutio prius fieri debet, quam principalis questio agitur, *cap. causam 16. extr. de offic. deleg. cap. accedens 4. ut lit. non contest. cap. ex questione 10. extr. de restit. spoliat.* ita spoliatus etiam à iudice suo restituatur ante omnia juris ordine prætermisso, *cap. conquereute 7. extr. de rest. spoliat. & restituatur in integrum etiam ante litis ingressum. 2. qu. 2. per tot. cap. Episcopis, & segg. 3. q. 1. cap. quanto & segg. 3. q. 2. etiam si prado sit. c. DEUS 3. q. 1. cap. in literis 5. extr. de restit. spoliat. & quidem cum sua causa & fructibus perceptis à tempore spoliationis in pristinum suum statum, *cap. bone 51. extr. de appell. cap. constitutus 8. extr. de fil. presbyt. ordin. cap. conquereute 7. extr. de restit. spoliat. & qui percipi potuerunt, cap. gravis 11. extr. eod. unde antequam restituatur spoliatus, nec spoliatori respondere tenetur, c. cum dilectus 2. extr. de ordin. cogn. c. ult. §. 2. & donec non fuerit restitutus spoliatus, non tenetur respondere de proprietate, l. de conquereute 7. extr. de restit. spoliat. cap. sollicitudine 2. extr. d. tit. cap. ult. extr. de ordin. cognit. cum prius restitutio faciendæ causæ quæ possessionis quàm causæ proprietatis tractanda sit, *cap. 1. extr. de restit. spoliat.***

X.

Restitui qui petit, debet probare se possedisse, & spoliatum fuisse, *cap. olim inter 17. extr. de restit. spoliat. cap. consultationibus 10. extr. de offic. deleg.*

deleg. Ei enim, qui possidet, restitutio non competit. Gloss. in cap. examinata 15. extr. de iudic. Qui ergo spoliationem probaverit, restituitur: qui autem in probatione defecerit, statim destituitur, cap. cum Ecclesia 3. extr. de caus. poss. & propr.

XI.

Restitui cum res non potest, in alio æquivalente debet fieri restitutio, cap. Ecclesia 4. extr. ut sit. pendens. Unde si rem alienam consecravimus, non tenemur ipsam præcisè restituere, sed sufficit, si ejus æstimatio restituatur, l. comperimus 14. q. 6. ab eo autem frustra restitutionem poscimus, qui non habet, unde solvat, cap. si res 14. q. 6. quia restitutionis beneficium cum effectu non competit contra eum, qui non habet unde restituat, donec ad pinguiorem fortunam pervenerit, cap. olim 16. extr. de restitut. spoliat. cap. cum tu 5. extr. de usur.

XII.

Restituendum mihi de jure est, quod occasione rei meæ per alium quaeritur, cap. in nostra 10. extr. de sepulchr.

XIII.

Quoties cessat juxta & necessaria absentia causa, toties cessat restitutio contra usucapionem, quia sic alteri poterit culpa imputari, quare abfuerit, & res suas neglexerit. Talibus autem negligentibus non subvenitur, sed necessitate rerum impeditis l. 16. ff. ex quib. caus. major. Et abesse quis tantum dicitur ex necessitate, non voluntate l. 26. in fin. ff. eod. ita ergo, qui voluptatis causâ abest, non restituitur, sicut nec qui dolose abfuit l. 4. ff. eod. dolus enim excludit necessitatem. E contra restituitur, qui reipublicæ causâ l. 4. & pen. ff. eod. vel studiorum gratiâ abest, l. 28. pr. ff. eod.

XIV.

Quicumque iudex habet plenam, i. e. cum executione conjunctam jurisdictionem, ille potest in integrum restituere; quia restitutio est juris beneficium, quod ab omni, qui juris dicendi & exequendi potestatem habet, peti potest. Omnis igitur iudex ordinarius restituit in integrum l. fin. C. ubi & apud quem. non delegatus, nisi id principaliter ei concessum, aut delegatus fuerit principis, Zoef. ad ff. h. t. n. 3. & 4.

Declara: ut procedat, modo iudex simul fuerit competens ratione personæ, contra quam petitur restitutio. vid. Brunnem. ad l. 2. C. ubi & apud quem. Quodsi super actione reali amissa petatur restitutio, sufficit, modo competens fuerit ratione rei sitæ.

XV.

Quoties quis iniquè læsus & causa petendæ restitutionis in integrum jure non expressa, toties petenda restitutio ex clausulâ generali prætoris l. 1. §. 1. ff. ex quib. caus. maj. quia sic æquitas suggerit restitutionem, æquitatem verò prætor in hac materiâ potissimum respicit. tales causæ sunt error & ignorantia in certis causis. Berlich. decis. 49. seq. Casus fortuitus vel impedimentum, quod in ipsius potestate non fuit aver-

tere, qui læsus fuerit. Sfort. Oddo de restit. in integr. p. 1. q. 13. art. 1. Paupertas quæ persecutio- nem juris nostri impedivit cap. 8. de appellat. Cornel. Benincas. de privileg. paupertatis quæst. 4. num. 18.

XVI.

Quoties competit remedium ordinarium, toties cessat restitutio tanquam remedium extraordinarium, quia extra ordinem non succurritur nisi in subsidium, etsi aliâ ratione læsis consuli nequeat. arg. l. 16. pr. ff. de minor. Ita ergo restitutio non datur, si contractus sit ipso jure nullus, v. gr. si pupillus contraxerit sine autoritate tutoris d. l. 16. pr. pariter nec actio doli, aut quod metus causâ datur, quando ordinaria actio adest. l. 14. §. 2. ff. quod met. caus.

Declara: ut procedat (1.) nisi remedium extraordinarium sit pinguius vel utilius l. 3. C. si tut. vel cumt. interven. (2.) nisi remedium ordinarium sit generale, qualis est conditio certi generalis l. 16. §. 6. ff. de in integr. restit. (3.) nisi dubitetur, an alia actio adsit, in dubio enim admittenda restitutio. cap. 8. X. de in integr. restit.

XVII.

Quoties contra jura scienter agitur, toties restitutio denegatur, quia sic adest dolus. Dolus autem suus nemini parocinari potest l. 12. ff. de dolo malo. & frustra leges invocatur, qui contra easdem delinquit l. auxilium. 37. ff. de minor. ita ergo non restituitur, qui contra jus naturæ delinquit, sicut nec qui se majorem simulavit, l. 1. l. 2. C. si min. major. se dix.

Limita: nisi concurrente dolo adversarii hoc fiat l. 3. vers. quodsi. C. d. 1. Gail. lib. 2. obs. 65.

XVIII.

Quoties novum adest gravamen, toties nova semper competit restitutio, quia sic adest nova læsio.

XIX.

Quoties res est individua, toties restitutio unius prodest alteri. arg. l. 10. pr. ff. quemadm. servit. amitt. alioquin enim ob causâ indivisibilitatem minori non plenè proderet restitutio in integrum. Ita minori socio contra non usum servitutis restituto, alteri quoque, licet major sit, restitutio prodest, quia servitus est res individua excepto usufructu, l. un. C. si in eadem caus. Idem est in pignoribus, præscriptionibus. Brunnem. ad l. 10. ff. quemadm. servit. amitt. Carpzov. in Process. tit. 19. art. 2. §. 6. n. 33.

CAP. LXIV.

Restitutio. Conf. Cap.

Extensio.

Axioma I.

Quoties verba generaliora sunt ratione legis, toties lex non extendenda, sed restringenda; nam alioquin si quis neglectâ sententiâ legis verbis saltē ejus inhæreret, fraus fieret.

(X) 3

legi.